JBC
PROGRAMA
17
22 i 23 DE MARÇ
SALA 1 PAU CASALS
CONCERT
PER A VIOLÍ
DE TXAIKOVSKI
MARC BOUCHKOV I JUANJO MENA
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA
PROGRAMA DE MÀ

PIOTR ILITX TXAIKOVSKI
(Votkinsk, Rússia 1840 – Sant Petersburg, Rússia 1893)

CONCERT PER A VIOLÍ I ORQUESTRA EN RE MAJOR, OP. 35

(1878) – 34'

Allegro moderato
Canzonetta: Andante
Finale: Allegro vivacissimo

Marc Bouchkov, violí

PAUSA 20'

ANTON BRUCKNER
(Ansfelden, Àustria 1824 – Viena, Àustria 1896)

SIMFONIA N. 9 EN RE MENOR

(1891-1896) – 59'

Feierlich, misterioso
Scherzo: Bewegt, lebhaft – Trio: Schnell
Adagio: Langsam, feierlich

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

MARC BOUCHKOV, VIOLÍ

JUANJO MENA, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Gjorgi Dimchevsky*, concertino invitat **/ Giulia Brinckmeier*,** concertino associada invitada **/ Paula Banciu / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Zabdiel Hernández / Natalia Mediavilla / Lev Mikhailovskii / Katia Novell / Ivan Percevic / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Anna Castellani* / Clàudia Farrés* / Neus Navarrete* · SEGONS VIOLINS Alexandra Presaizen,** solista **/ Emil Bolozan,** assistent **/ Alzy Kim / Melita Murgea / Laura Pastor / Ícar Solé / Robert Tomàs / Oriol Algueró* / Antònia Escalas* / Octavi Martínez* / David Olmedo* / Eugènia Ostas* / Elitsa Yancheva* / Vladimir Chilaru* · VIOLES Lesster Mejías,** solista **/ Noemí Fúnez,** assistent **/ Christine de Lacoste / Josephine Fitzpatrick / Franck Heudiard / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl / Andreas Süssmayr / Adrià Trulls / Federica Cucignatto* / Patricia Torres* / Oreto Vayá* · VIOLONCELS Charles-Antoine Archambault,** solista **/ José Mor,** solista **/ Blai Bosser,** assistent **/ Irene Cervera / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Elena Gómez / Lluc Pascual / Jean-Baptiste Texier · CONTRABAIXOS Luís Cabrera,** solista **/ Dmitri Smyshlyaev,** assistent **/ Jonathan Camps / Apostol Kosev / Josep Mensa / Matthew Nelson / Elena Marigómez* / Noemí Molinero* · FLAUTES Francisco López,** solista **/ Beatriz Cambrils / Christian Farroni,** assistent · **OBOÈS César Altur*,** solista invitat **/ José Juan Pardo / M. José Méniz* · CLARINETS Josep Fuster,** assistent **/ Francesc Navarro / Elvira Querol · FAGOTS Silvia Coricelli,** solista **/ Noé Cantú / Slawomir Krysmalski · TROMPES Juan Manuel Gómez,** solista **/ Jesús Sánchez*,** ajuda de solista **/ Joan Aragó / Juan Conrado García,** assistent de solista **/ David Bonet / Pablo Marzal,** assistent **/ Artur Jorge / Ivan Carrascosa,** assistent invitat*** / Pablo Cadenas* · TROMPETES Mireia Farrés,** solista **/ Miguel Herráez / Aitor Muñoz* · TROMBONS Eusebio Sáez,** solista **/ Pablo Rodríguez / Raúl García,** trombó baix · **TUBA Daniel Martínez · TIMBALES David Montoya,** solista

DIRECTORA TÈCNICA María Marí
CAP DEL DEPARTAMENT ARTÍSTIC Montserrat Grau
ASSISTENT DIRECCIÓ TÈCNICA Núria Torrens
PRODUCCIÓ ARTÍSTICA Jose Sanchis
CONTRACTACIÓ EXTERNA Leticia Martín
ARXIVERA Begoña Pérez
ADMINISTRATIVA Mercè J. Puertas
ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero

*Col·laborador/a

COMENTARI

per **Albert Fontelles-Ramonet**

Compost el 1878 a la vora del llac Léman, el Concert per a violí en Re, op. 35, de Piotr Ilitx Txaikovski neix en un moment de renovació personal per al compositor, que es recuperava del desastrós matrimoni amb Antonina Milioukova. Acompanyat del seu germà Modest i del violinista Joseph Kotek, trobà inspiració en la *Symphonie espagnole* d'Édouard Lalo, una obra fresca i

innovadora, allunyada de les convencions germàniques. El 15 de març, Txaikovski i Kotek la van llegir a primera vista, i en només onze dies, el compositor ja esbossava el seu concert per a violí, que orquestrà completament abans de mitjan abril.

Inicialment, el segon moviment havia de ser una *méditation*, però finalment fou substituït per una *canzonetta*, un moviment malenconiós i íntim. Malgrat la seva gestació fulgurant, l'obra trobà una forta resistència en el seu camí cap als escenaris: el dedicatari, Leopold Auer, la rebutjà per la seva extrema dificultat. No fou fins al 8 de desembre de 1881 que el concert s'estrenà a Viena, amb Adolf Brodsky com a solista i Hans Richter a la direcció.

El concert segueix l'estructura clàssica de tres moviments, però amb algunes innovacions formals. L'*allegro moderato* inicial presenta una forma de sonata amb un tret distintiu: la cadència, en lloc de situar-se al final, apareix abans de la reexposició, i consolida el violí com a protagonista absolut del concert. La *canzonetta*, amb el seu caràcter introspectiu, aporta un contrast emocional que desemboca en el darrer moviment, *finale*, un rondó vibrant, ple d'aromes populars i d'energia festiva.

La recepció de l'obra fou polèmica. Eduard Hanslick, un dels crítics més influents, la descrigué amb termes implacables: «L'últim temps és indecent. Això no és tocar el violí, sinó rascar-lo i arrapar-lo (...) El *finale* ens du a la vulgar diversió d'un carnaval rus. Veiem cares salvatges, escoltem proclames grolleres i ens arriba una olor d'alcohol barat». Tanmateix, l'entusiasme del públic i la defensa de Brodsky en consolidaren la difusió. Anys més tard, el mateix Auer, que havia refusat estrenar-la, en revisà la part solista, que es va convertir en una de les més interpretades. Amb el temps, el Concert per a violí de Txaikovski s'ha consolidat com una de les grans obres del repertori violinístic, una síntesi de lirisme melòdic i virtuosisme.

L'estiu de 1892, Anton Bruckner assistia per darrera vegada al Festival de Bayreuth. Aquella tardor, a Viena, l'estrena de la seva Simfonia n. 8 en do m fou un èxit, però el compositor, afectat per problemes de salut i episodis depressius, reprengué amb dificultat la seva novena simfonia. Hi treballà fins al darrer dia de la seva vida, l'11 d'octubre de 1896, i la va deixar inacabada.

El primer moviment, *Feierlich, misterioso*, desplega una arquitectura monumental, amb blocs temàtics contrastats que evoquen tant la grandiositat de la *Setena simfonia* com la gravetat del *tedèum*. Sense una resolució triomfal, el moviment es tanca en suspens, com una pregunta oberta.

L'*scherzo* és un dels passatges més inquietants de les simfonies de Bruckner. El seu ritme implacable i les dissonàncies abruptes creen una tensió constant, com una dansa frenètica. El *trio*, en canvi, introdueix una calma aparent, amb ressonàncies populars que contrasten amb la duresa rítmica de l'*scherzo*.

L'*adagio*, l'últim moviment completat, esdevé un comiat sonor. Plantejat com una reflexió espiritual, el discurs s'articula en progressions harmòniques de gran intensitat. Els moments culminants, d'una força tel·lúrica, porten la música a una dimensió gairebé mística, en la línia dels *adagios* de Mahler. La citació de la Missa en re m hi afegeix un aire de resignació que culmina en una coda d'una bellesa colpidora.

Bruckner havia esbossat un quart moviment i fins i tot considerà utilitzar el seu *tedèum* com a final. No obstant això, la seva mort interrompé el projecte i la simfonia s'estrenà el 1903 amb només tres moviments, una versió que s'ha consolidat com la més interpretada. Lluny de ser una

obra inacabada, la Simfonia n. 9 en re m de Bruckner transcendeix els límits del temps i converteix el seu silenci final en part del seu enigma i de la seva força.

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS